

Paraules clau

esport, immigració, tallers d'experiències, organitzacions, esportistes d'elit, gènere

I què fem a casa nostra?

Reflexions i experiències sobre esport i immigració

■ **CRISTINA VALLECILLO**

Llicenciada en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport, INEFC-Barcelona. Coordinadora dels tallers a les Jornades sobre Esport i Immigració

Abstract

This article deals with the workshops of experiences that were organised in the meeting on Sport and Immigration. Successively we deal with: the interest, the philosophy of his organisation, the general co-ordination and the workshops themselves. In this case, we explain, in the first place, the themes and objectives of each of them and, in the second place, we make a brief summary of what was discussed. The annex includes the complete workshop programme.

Key words

sport, immigration, workshops of experiences, organisations, top-level sportsmen, gender

Resum

L'article tracta dels tallers d'experiències que s'organitzaren en el marc de les jornades sobre Esport i immigració. De forma successiva es tracta: el seu interès, la filosofia amb què es van organitzar, la coordinació general, i els tallers pròpiament dits. En aquest cas s'explica, en primer lloc, la temàtica i objectius de cada un d'ells i, en segon lloc, es fa un breu resum del que es va debatre. L'annex inclou el programa complet dels tallers.

Preàmbul

Aquest article ofereix una visió general sobre els tallers d'experiències que s'organitzaren en el marc de les jornades sobre Esport i immigració. Donat que mai s'havia treballat conjuntament sobre el tema, l'equip organitzador va començar a tenir coneixement de diverses d'iniciatives que s'estaven duent a terme, però que no havien tingut l'oportunitat de presentar-se més enllà del seu entorn proper. Per

aquest motiu, es considerà necessari que, paral·lelament a les ponències principals, hi hagués uns tallers on es va intentar donar compte del més gran nombre d'experiències possible.

Per què calia fer tallers d'experiències en unes jornades sobre esport i immigració?

La creació dels tallers temàtics, queda justificada principalment per tres motius:

- L'interès de reunir tota la gent que havia fet quelcom en l'àmbit de l'esport i la immigració o àmbits propers. No hi ha un fòrum on poder discutir sobre el tema.
- Donar a conèixer allò que s'estava fent i animar a presentar les experiències dutes a terme.
- Aconseguir la participació de persones o institucions que poguessin tenir interès envers el tema.

Filosofia dels tallers

En l'organització dels tallers es volia fugir de les tradicionals sessions paral·leles dels congressos on es presenten comunicacions i hi ha una presidència de sessió. Per aquest motiu es començà per canviar la denominació: es parlaria de *tallers*, *experiències* i *animadors* o *animadores* de tallers. Les jornades sobre *Esport i Immigració* no tenien caràcter acadèmic, es volia fugir d'aquesta connotació. Amb la nova proposta terminològica es pretenia crear un ambient més familiar i facilitar la participació i l'intercanvi d'opinions entre els assistents.

Els *tallers* foren pensats perquè esdevinguessin un veritable lloc d'intercanvi d'experiències de manera que responguessin a la filosofia de les jornades: formatives i de reflexió. El tema que es tractava és poc conegut i es volia que tothom tingués l'oportunitat de presentar les seves experiències. Es pretenia, doncs, evitar la rigidesa, aconseguir que la gent es desinhibís i trenqués amb la timidesa afavorint, en conseqüència, el diàleg.

Les *experiències* foren el cos central dels tallers temàtics. S'entenia que eren totes aquelles històries, idees, projectes o accions, que lliurement els assistents podien comunicar i sotmetre a discussió.

En darrer lloc i per assegurar la qualitat de l'execució de les experiències, es va pensar en la figura dels *animadors* de tallers. La seva funció fou la de dinamitzar i coordinar cadascuna de les experiències relacionades.

Les persones convidades a desenvolupar aquesta tasca, foren aquelles que, pel seu perfil professional, podien dinamitzar la sessió, no només afavorint el diàleg sinó també intervenint amb els seus coneixements i experiència sobre la temàtica del taller.

Les persones que desenvoluparen aquesta tasca en cada un dels tallers van ser les següents:

Taller 1: Esportistes d'alt nivell: immigrants de Primera Classe?

- Andreu Camps: catedràtic de Legislació i Organització de l'esport de l'INEF-Catalunya, Lleida i agent de jugadors.

D'esquerra a dreta: Harunna Babangida, Andreu Camps i José Montero, durant els debats del taller 1.

- Jose Montero: Llicenciat en Educació Física per l'INEF-Catalunya, Barcelona, i professor de Seminari 1 i d'Iniciació al Bàsquet a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i l'Esport Blanquerna, Universitat Ramon Llull.

Taller 2: Què fem a les escoles?

- Marta Carranza: Llicenciada en Educació Física per l'INEF-Catalunya, Barcelona i Cap de Programa de Promoció de la Salut de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.
- Javier Hernández: catedràtic d'Ensenyament de l'Activitat Física i l'Esport Adaptat de l'INEF-Catalunya, Barcelona.

Taller 3: Amb el "shador" a la cintura? Dona, esport i immigració

- Mila Garcia: professora titular d'Història i Filosofia de l'esport a l'INEF-Catalunya, Barcelona i directora del Grup d'Estudi Dona i Esport (GEDE) de l'INEFC-Barcelona.
- Gaspar Maza: Doctor en Antropologia Social i Cultural i educador social al Centre de Serveis Socials Drassanes de l'Àrea de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

Taller 4: Què fan les associacions voluntàries?

- Xavier Alonso: Director de l'Àrea de Relacions amb les Administracions i de

participació ciutadana. Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya.

- Antoni Fernández: SOS Racisme.

Taller 5: Com treballem en els nostres barris?

- Jordi Aguiló: Escola Esportiva Brafa.
- Antònia Cañellas: Tècnica de la Direcció d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona.

Taller 6: Què fan les administracions?

- J. Luis García: Tècnic del Servei d'Esports de la Diputació de Barcelona.
- Pedro Ruiz: professor titular d'Activitat Física Adaptada a l'INEF-Catalunya, Lleida.

Coordinació general dels tallers

La tasca principal de la coordinació general per a l'organització dels tallers, fou la recerca de persones o grups interessats a participar amb el relat de la seva experiència entorn a la temàtica de l'esport i la immigració.

A partir d'aquest punt, s'estudià cada cas particular, per tal d'ubicar-lo en el taller corresponent, i s'informà de quin era l'objectiu de la comunicació, tot assessorant a les persones en la seva presentació. En alguns tallers no fou gaire difícil trobar experiències que s'hi relatessin. En al-

L'ambient de discussió i intercanvi al taller 2.

tres, en canvi, costà molt trobar iniciatives, de manera que la tasca de coordinació tingué, de vegades, un caire detectivesc.

Per últim, la coordinadora general de tallers també s'encarregà de buscar persones que, tot i no desitjant presentar una experiència, podien estar interessades per la temàtica de les jornades en general i d'algun dels tallers en particular. El contacte personal resultà ser molt valuós. Moltes de les persones que participaren a les jornades prengueren la decisió de fer-ho gràcies a aquest contacte. No és el mateix rebre un tríptic –avui en dia se'n reben molts– que una trucada particular a través de la qual hom pot ésser informat segons els interessos individuals.

Els tallers

Programa dels tallers*

El programa quedà plasmat en sis blocs temàtics diferenciats, on es va intentar donar cabuda, d'una banda, a les diferents actuacions, i per l'altre, als diferents col·lectius que les duen a terme.

L'objectiu principal del desenvolupament dels tallers, era conèixer quin tractament se li està donant al fenomen migratori utilitzant l'esport com a mitjà d'integració.

De forma més concreta, els temes i objectius principals dels tallers foren els següents:

- **Taller 1: Esportistes d'alt nivell: immigrants de Primera Classe?** Es va intentar portar a debat si els esportistes d'alt nivell immigrants tenen més facilitats per integrar-se que la resta d'immigrants.
- **Taller 2: Què fem a les escoles?** Les escoles són un dels principals llocs d'integració i per tant és important conèixer les experiències que s'estan realitzant amb l'esport com a mitjà per assolir-la.
- **Taller 3: Amb el "shador" a la cintura? Dona, esport i immigració:** Amb un títol provocatiu, s'intenta analitzar el possible xoc cultural que implica per a la dona immigrant la pràctica física tenint en compte la seva imatge del cos.
- **Taller 4: Què fan les associacions voluntàries?** Quins són els col·lectius voluntaris que intervenen, mitjançant la pràctica esportiva, en la integració social dels immigrants?
- **Taller 5: Com treballem en els nostres barris?** Conèixer la realitat dels barris on conviuen immigrants i autòctons i quines són les actuacions que s'hi desenvolupen.

- **Taller 6: Què fan les administracions?** Quines són les iniciatives que s'estan duent a terme des de les administracions i quines possibilitats ofereixen a la població immigrada, foren les dues principals preguntes que es pretenia contestar.

Es va demanar que cadascuna de les experiències que es van presentar donés resposta a les qüestions següents:

- Descripció de l'organització des d'on s'ha pres la iniciativa.
- Què s'està fent?
- Quines respostes s'estan obtenint?
- Quines problemàtiques han sorgit?
- Quina resposta s'ha donat a les problemàtiques detectades?
- Quines són les perspectives de futur?

Breu descripció dels debats duts a terme a cada taller

Taller 1: Esportistes d'alt nivell: immigrants de Primera Classe?

Els animadors d'aquest bloc temàtic van introduir la sessió amb un seguit de factors que cal contemplar per tal d'analitzar la qüestió tractada. Aquests són: si l'esportista pertany a la Unió Europea o no, si arriba acompanyat de la família, moment d'esplendor de l'esportista i esport que practica (majoritari o minoritari). Aquests factors fan variar el perfil de l'esportista i, en conseqüència, el tracte que rep.

Les tres experiències que es van presentar eren les de tres esportistes amb perfils molt diferents en base als punts esmentats anteriorment.

El maratonista Driss Lakhouaja, d'origen marroquí, va arribar sol a Barcelona, sent ja una figura reconeguda; practica un esport que mou quantitats no representatives si es compara amb el futbol. Després d'exposar les dificultats per les quals havia passat, l'atleta va mostrar el seu gran desig per aconseguir la nacionalitat espanyola i competir representant a Espanya.

* Al final de l'article pot trobar-se el programa complet dels tallers amb el detall de les experiències i les persones que els van presentar.

El cas de l'exjugador de rugbi Juan Reca, d'origen argentí, és molt diferent de la història anterior. El seu objectiu no era sortir endavant gràcies a l'esport d'elit, la seva situació al país i en el terreny laboral era estable. L'esport era quelcom més que ajudava a la seva integració en el nou país.

La intervenció del jugador del FC Barcelona d'origen nigerià, Harunna Babangida, es va desenvolupar fent un recorregut pel que ha estat la seva vida des que va arribar a Barcelona. El perfil d'aquest tercer testimoni seria un cas extrem de les possibles situacions. Va arribar a Barcelona com una promesa a un dels clubs més rics del país. Aquest fet va facilitar en tots els aspectes la seva estada i la seva integració, tot i que podien aparèixer altres problemes de rivalitat entre companys pel fet de la competició. En conjunt, però, s'ha sentit ben acollit.

Taller 2: Què fem a les escoles?

A les escoles es desenvolupen diferents projectes per aconseguir la integració i la convivència dintre del respecte de les diferents ètnies. Les diferències culturals van unides en aquesta institució a les diferències individuals. És, per tant, un punt determinant dintre de la situació de multiculturalitat viscuda actualment a les nostres terres.

Es van donar a conèixer quatre experiències, tres de les quals han estat desenvolupades en escoles i una darrera desenvolupada en l'àmbit universitari, però amb perspectives de contextualitzar-la a l'escola.

Una de les experiències, relatada per Marc González i Víctor Baroja, exposa la pràctica de jocs de cultures orientals a les escoles, com a mitjà per fer entendre les diferències ètniques i respectar-les. El joc anomenat Go, té com a finalitat apropar i potenciar els valors de la cultura xinesa als nens i nenes de la nostra cultura.

Una altra perspectiva amb la qual ens van obsequiar, va ser l'experiència viscuda per mestres d'Educació Física durant els seus inicis com a docents en centres de primària.

Varen explicar les seves pròpies experiències en centres amb molt pocs recursos i un índex d'alumnes immigrants extremadament alt. Es va posar l'èmfasi en la por provocada per aquella situació desconeguda i en la necessitat de conèixer-la per tal de poder donar una solució i adequar la planificació a la situació real. Es va concloure que existia la necessitat de voler entendre la situació, voler implicar-se a tots els nivells i fer ús en tot moment de la creativitat.

Des de la Universitat Autònoma de Barcelona va arribar l'experiència a través de la qual es pretenia compartir vivències amb immigrants per tal de conèixer-ne les inquietuds i motivacions. El resultat final va ser el desenvolupament de jocs i danses propis de les respectives cultures. Alhora, el grup d'estudiants que interactuaven, els ensenyaven danses, músiques, jocs tradicionals de la cultura catalana. L'exposició va ser realitzada per Maria Prat, Olga Pasqual, Victòria Garcia i Susanna Soler.

La darrera comunicació es podria descriure com una aventura. Una proposta molt ambiciosa que s'ha vist realitzada gràcies a diverses administracions i institucions que hi van donar suport. La va presentar Rosa Maria Pérez.

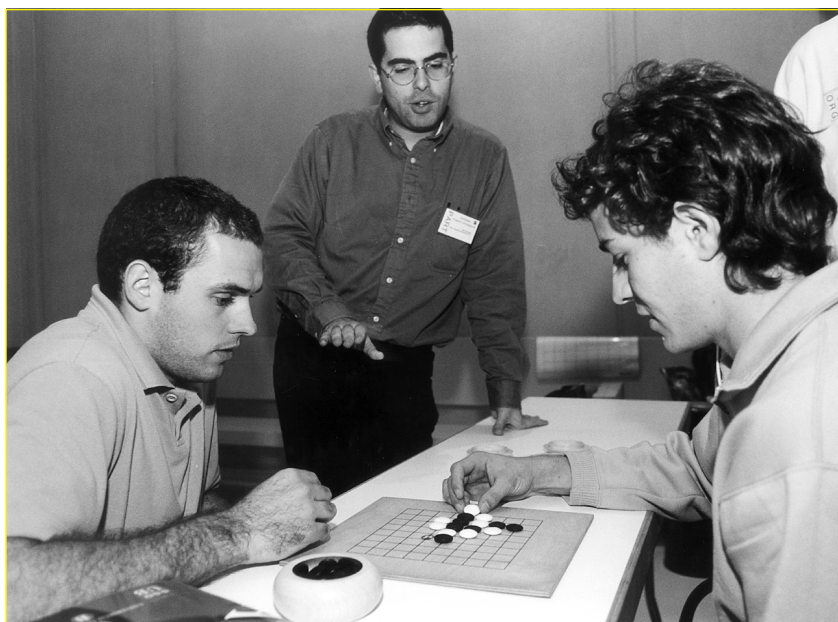
L'aventura consistia a fer un apropament de les diferents cultures, que tenen en comú el fet d'estar situades al meridià zero, mitjançant la dansa i la música. Concretament, la situació es resolia a les escoles dels indrets implicats ensenyant als nens i nenes balls i cançons populars d'altres cultures.

Taller 3: Amb el "shador" a la cintura? Dona, esport i immigració

El tercer taller és on hi hagué menor nombre d'experiències tot i tractar un tema de gran actualitat. Aquest fet, però, no va determinar negativament el seu desenvolupament donat que es va comptar amb la participació del Grup d'Estudi Dona i Esport (GEDE), el qual va satisfer les expectatives dels assistents.

El GEDE, representat per la seva presidenta Mila García i dues col·laboradores, Sònia Albuixench i Noèlia Batista, van descriure el programa que s'estava desenvolupant vers la dona immigrada i més concretament la dona magribina.

Aquest programa es va elaborar en el marc d'una associació de dones magribines i articulat amb altres activitats no esportives. Això permeté detectar les principals problemàtiques.

Aprent un nou joc.

L'objectiu principal del programa és aconseguir que les dones immigrants aprenguin formes de comportament corporal pròpies de la nostra cultura. Es donarà per assolit aquest objectiu, quan sigui possible realitzar una pràctica conjunta entre dones autòctones i dones magribines, sense necessitat de variar el programa.

A la sala hi havia un pòster fet per Mila García i Daniel Garcés que exposava algunes de les característiques de la cultura islàmica, posant l'accent en els aspectes que fan referència a la dona i el tractament que l'Islam li dona. El pòster va permetre que molts dels assistents al taller prenguessin consciència de la cultura islàmica i poguessin entendre millor quines poden ser les actituds de les dones musulmanes davant la vida, i més concretament, davant la pràctica de l'activitat física. En qualsevol cas, va quedar molt clar que la interpretació de l'Islam es pot fer de formes més o menys respectuoses per a la dona.

Taller 4: Què fan les associacions voluntàries?

Cal emfatitzar que en aquest quart taller, tres de les quatre experiències exposades han estat fetes per associacions d'immigrants. La seva filosofia: harmonitzar la seva cultura amb la de la cultura del país d'acollida per tal d'aconseguir una convivència satisfactòria per a tothom.

Amb aquesta filosofia compartida, cada associació va posar de manifest quines eren les seves línies d'actuació i els projectes que estaven desenvolupant.

L'Associació de Pakistanesos de Catalunya va descriure els seus campionats de *cricket* desenvolupats a les escoles públiques de Sant Adrià del Besòs. No solament es contemplen les diferències ètniques sinó també les diferències de caràcter social que es troben en el nucli urbà on treballen.

Per altra banda, l'associació WAFAE, amb seu a la Universitat Politècnica de Catalunya, té un àmbit d'actuació molt més ample donat que no únicament actuen en el terreny esportiu, sinó també en la recerca, les llengües... i en general en tot el conjunt de la cultura.

El cas de l'Associació Catalana d'Esport per a Tothom (ACET) és molt similar al cas de WAFAE ja que la seva actuació va més enllà del tractament de la integració des de l'esport i aporta altres opcions d'actuacions complementàries.

Finalment, Ibn Batuta, presentà el seu projecte de torneig de futbol sala del Ramadà. Aquesta actuació té lloc al barri del Raval de Barcelona, un barri amb un alt percentatge de població musulmana.

Taller 5: Com treballem als nostres barris?

L'heterogeneïtat va ser el tret més representatiu del desenvolupament d'aquest taller.

Cada experiència relatada venia determinada per les característiques pròpies del barri on es contextualitzava, barris del casc antic de Vitòria o de Sant Cugat.

De forma generalitzada, els diferents projectes presentats han optat per la pràctica esportiva diversificada com a mitjà d'integració social.

Es considera l'esport un mitjà d'inserció i una estratègia educativa de capacitat "camaleònica", tal i com expliquen els testimonis, pel fet que contínuament s'han d'adaptar i variar les programacions en base a problemàtiques que no s'havien plantejat i que han aparegut. Donant resposta a aquests problemes sorgits i treballant dia a dia, s'intenta arribar a l'objectiu fixat, la integració de la població immigrada, en aquest cas a través de l'esport.

Taller 6: Què fan les administracions?

En aquest bloc d'experiències van prendre part els ajuntaments de Viladecans i d'Esparreguera, la Universitat de Huelva i l'INEF de Madrid.

Els ajuntaments van presentar els diferents programes que posen a disposició de la població immigrada per tal que puguin realitzar pràctica física, com és el cas dels cursos de natació.

A més a més d'aquests programes, es van exposar la xarxa d'ajuts i les orientacions de caràcter més general per tal d'atendre i integrar els col·lectius no autòctons.

Les universitats van mostrar el seu compromís davant les noves poblacions que estan arribant al nostre país; volen crear valors a través de l'esport i de les activitats culturals per aconseguir així trencar les barreres culturals.

Principalment s'estan realitzant estudis i creant projectes que, a més de desenvolupar-se, podran servir com a model per a altres institucions que vulguin dur-los a terme.

Són actuacions que van des de la creació de programes esportius per a centres penitenciaris, on es troben reclosos immigrants, fins a programes de formació per a professionals del món de l'educació física al Perú.

Conclusió

Amb aquest breu article s'ha volgut donar compte d'una de les activitats més dinàmiques de les jornades sobre Esport i Immigració. Els tallers es convertiren en un autèntic lloc d'intercanvi i, atesa la filosofia que els va presidir, les persones que hi participaren no se sentiren inhibides per explicar allò que estaven fent. No hi ha dubte que la posada en comú de les iniciatives, disperses fins aquell moment, haurà servit per millorar les ofertes esportives adreçades a la població immigrant.

ANNEX:

Programa complert dels tallers de les Jornades Esport i Immigració

TALLER 1: Esportistes d'alt nivell: immigrants de Primera Classe?

Animadors: Andreu Camps i José Montero.

Experiències:

- Driss Lakhouaja: "Driss Lakhouaja: Barcelona darrera gambada cap a l'atletisme d'elit".
- Juan Reca: "30 anys després redescobreixo el rugbi".
- Harunna Babangida: "Una experiència futbolística".

TALLER 2: Què fem a les escoles?

Animadors: Marta Carranza i Francisco Javier Hernández.

Experiències:

- Marc González i Víctor Baroja: "El Go, un joc per introduir-se a la cultura xinesa".
- Miguel Ángel Torralba: "Multiculturalisme i esport escolar".
- María Prat, Olga Pascual, Victoria García i Susanna Soler: "Els valors de l'esport com a tema transversal".
- Rosa María Pérez: "Canem i ballem al meridià zero".

TALLER 3: Amb el "shador" a la cintura? Dona, esport i immigració

Animadors: Mila García y Gaspar Maza.

Experiències:

- Sònia Albuixech i Noèlia Batista: "El Farah es mou".

Pòster:

- Mila García i Daniel Garcés: "La cultura Islàmica".

TALLER 4: Què fan les associacions voluntàries?

Animadors: Xavier Alonso i Antoni Fernández.

Experiències:

- Afzaal Ahmed: "Promoció del *cricket* a les escoles públiques de Sant Adrià".
- Otman Ben Mahjour: "La immigració i el voluntariat".
- Mònica Albet: "Associació Catalana d'Esport per a Tothom".
- Rosa María Pérez: "Make music on the line".
- Marta Casas: "Torneig de futbol sala del Ramadà".

TALLER 5: Com treballem en els nostres barris?

Animadors: Antonia Cañellas i Jordi Aguiló.

Experiències:

- Iñaki Luzuriaga: "Campionat interzones de futbol sala".
- Cristina Visires: "Programa esportiu d'integració per a infants i joves immigrants".
- Juan Reca: "El rugbi com a pedagogia social, el joc".
- Jordi Aguiló: "L'esport com a instrument formatiu i d'integració".
- Enriqueta Balibrea i Antonio Santos: "Joves de barri: l'esport com a mitjà d'inserció social".
- Jaime Vila: "Les activitats esportives: estratègies educatives i de dinamització de barris".

Taller 6: Què fan les administracions?

Animadors: J. Luis García i Pedro Ruiz.

Experiències:

- Javier Durán: "Esport i immigració: una experiència innovadora a l'INEF de Madrid".
- Joaquina Castillo: "Immigrants i esport als centres penitenciaris".
- Xavier Vallverdú i Marc Piera: "La importància de saber nedar".
- Óscar Mesanza i Mercedes Coello: "Esport i valors: per a una universitat més compromesa".
- Susanna Closa: "Treball en xarxa".
- Salvador Grabulosa i Francisco Melero: "Juguem a l'Aulale".

